

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vis. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljavo na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, prvo nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petiti vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavih po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane petiti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštn. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Vojna in delavsko vprašanje.

V nekem nemškem listu razpravlja vpokojeni stotnik Erih v. Salzmann prav važno vprašanje. V razpravi pravi, da utegne biti stara Evropa ob sklepu sedanje vojne ubožnejša za okoli petnajst milijonov za delo sposobnih mož. Rusija, Poljska, Galicija, Balkan in Italija ne bodo po vojni več človeški rezervar, ki bi vsako leto dajal delavoljne može in žene za kmetijsko in industrijsko delo ostali bolj kultivirani Evrope. Ostane le še en rezervar ljudi na svetu, ki utegne nadomestiti to izgubo delovnih moči: ta je velika severna kitajska nižina s sosednjimi pokrajinami Šantung, Mandžurija in Koreja. Tam živi okoli 200 milijonov ljudi, in te pokrajine so zaradi tega v stanu dati mnogo milijonov delazmožnih in delavoljnih ljudi, kolikor jih katerakoli dežela potrebuje in za kakšnakoli dela. Razentega je kitajski delavec poceni in sprejme rad vsakršno delo.

O vprašanju naseljevanja kitajskih kulijev so na primer na Nemškem že pred leti razpravljali prav obširno; imeti so jih hoteli za izhodno Nemčijo. Predlog pa takrat ni našel zaslombe. Gospod v. Salzmann hvali sedaj na vse pretege kitajske kulije, ki so po njegovi trditvi izredno potrpežljivi in delavoljni, če se ustrezajo njihovim posebnostim. Nevarnost, da se kmetije ne poslabša, se prepreči tako, da se kulije popolnoma loči. Kitajske kulije smatra vobče za mirnejše, treznejše in snažnejše kakor so Poljaki, Galičani ali Italijani. Od kulijev se samo ne sme osorno zahtevati izvrševanje delovne pogodbe.

Delavstvo se bo moralo vobče upreti uvažanju kulijev in odločno pobijati to stremljenje. Kitajski kuliji so izredno skromni v svojih potrebščinah in ker so na precej nizki kulturni stopnji, preti delavstvu nevarnost, da jih bo porabljal kapitalizem za tlačitelje mezd. Značilno je tudi to, da so se že pred vojno zavzemali za uvoz kulijev prav tisti obrati, ki so plačevali najslabše mezde. Po vojni bo delavsko vprašanje silno težavno vprašanje, to je res. Toda pomoček, ki ga priporoča stotnik v. Salzmann, nikakor ni pripraven, da bi omilil težkoče, če hočemo obenem čuvati interese delovnega razreda.

Gospodarsko razmerje med Nemčijo in Zedinjenimi državami.

Po berlinskem „Vorwärts“, ki piše o gospodarskih razmerjih med Nemčijo in Zedinjenimi državami, povzemamo naslednje:

Prekinjenje diplomatskih zvez škoduje v marsikaterem oziru tudi Nemčiji. Zedinjene države so bila zadnja nevtralna velika država. Nje trg je bil v miru za nemško gospodarstvo velikega pomena. Nemški izvoz v Zedinjene države je znašal leta 1913 731.2 milijonov mark ter je tvoril 7.1 odstotkov vsega nemškega izvoza. Kot kupec nemškega blaga so bile Zedinjene države med prvimi, in sicer na petem mestu. Zlasti je izvažala Nemčija klorkalij, otroške igrače, katanova barvila, soli, kože za kožuhovino,

glace rokavice, čipke, palmovo olje, porcelanovino, kavčuk, pavolnate nogavice in rokavice, žveplenokisli kalij, volneno tkanino, kisline itd. Iz tega je razvidno, katere industrije in kateri obrti so najbolj prizadeti zaradi prekinjenja diplomatskih zvez z Zedinjenimi državami. Računati jim je s tem, da jim bo vbodoče jako težko zopet pridobiti ta trg. Zedinjene države se bodo skušale osvoboditi kalijevega monopola Nemčije s tem, da bodo načele izkopavanje svojih lastnih zalog na Kubi in v Kaliforniji, ter se otresle tehniškega monopola Nemčije v kemiški industriji z večjo vztrajnostjo. Nemški uvoz ni bil iz nobene dežele tako velik kakor iz Zedinjenih držav. Leta 1913 je znašal 1711.2 milijonov mark, to je 15.9 odstotkov vsega uvoza v Nemčijo. Razpolaganje s surovinami, ki so za Nemčijo življenjska potreba, je tudi političnega pomena, ker se pridružujejo Zedinjene države našim dosedanjim sovražnikom. Amerikanska vlada bo skušala na bodočem mirovnem kongresu svojo dobavno oblast položiti na tehnično v naš nepriroč. Med najvažnejše blago, ki ga juvaža Nemčija iz severoamerikanske Unije ne bila surova pavola (461.7 milijonov mark), neobdelan baker (294 milijonov mark), pšenica (165 milijonov mark), svinjska mast, z 112.2 milijonov mark), neobdelane kože pa kožuhovinasto blago (66.5 milijonov mark), očiščeno zemeljsko olje (53 milijonov mark) koruza, ješpren, meso in končno potem fosforovo kislino apno, oljčna margarinamažna olja itd.

Spor Nemčije z Zedinjenimi državami ne povzroča le, da bodo mogli Nemci po vojni izvažati ob slabših pogojih, marveč bo zaradi oviranega uvoza iz Zedinjenih držav mnogo težavnejša tudi povrnitev k mirovnemu gospodarstvu. Silno pomembna je tudi neizogibna posledica, da razpade v Zedinjenih državah obenem nemška organizacija trgovine, ali vsaj trpela bo mnogo. Te škode se utegnejo pač znatno zmanjšati, če se bodo Zedinjene države ravnale strogo po prusko ameriški trgovinski pogodbi iz leta 1799 in s tem pred vsem svetom sijajno dokazale, da spoštujejo zvestobo pogodb, ki jo je Wilson že tolikokrat naglašal.

Zedinjene države so za svoj bujni razvoj potrebovale denar in ljudi. Oboje so dobivale v veliki meri iz Nemčije. Ko je bila Nemčija še ubožna in razkosana, je dobavljala ljudi, ki so pomagali delati temelje za politično in gospodarsko veličino Zedinjenih držav. Ti ljudje so za Nemčijo povečini izgubljeni, čeprav je nekaj nemških Amerikancev svoji domovini ohranilo topel spomin. V zadnjih desetletjih je izseljevanje iz Nemčije nazadovalo. Otroci prejšnjih naseljencev so pa postali popolni Amerikanci. Ko se je Nemčija opomogla gospodarsko, se je stekal v precejšnji meri denar v Ameriko, ker so Amerikanski kapitalisti jako srečno pospeševali industrijo, ki je obetala mnogo dobička. Nemci so jeli nalagati svoj denar v ameriških papirjih, pri čemer so bili časih tudi precej razočarani, zakaj novojorska borza ni bila posebno naklonjena nemškemu kapitalu. Ob pričetku vojne je bilo v Ameriki okoli štiri milijarde nemškega denarja. Med vojno je pa Amerika vrnila Nemčiji nekaj tega denarja in so Nemci pri tem precej zaslužili, ker je padla vrednost nemške marke. Dobiček bo šele popoln, če dobi marka svojo prejšnjo vrednost.

Poziv prašičerejem in ostalemu prebivalstvu glede reje prašičev.

(Uradni dopis.)

Potreba po masti po celi državi zlasti pa po mestih in industrijskih krajih je velika. Nedvomno pa je, da se bo ta potreba vbodoče še povečala. »Kranjskemu deželnemu mestu za dobavo klavne živine« je izročena preskrba mest in podeželskih občin s prašiči, pri čemer so se pa že letos pokazale precejšnje težkoče. Pomanjkanje masti se da odpraviti le na ta način, da se pomnoži število klavnih prašičev. To pa se bo doseglo le na ta način, da se izvede obširna, celo deželo Kranjsko obsegajoča akcija, pripravi vsakogar, komur je količkar dana možnost, da si prašiča zredi do tega, da si nabavi malega prašička in ga potem tekom leta izpita. Mnogo je ljudi po Kranjskem, ki bi si lahko zredili sami prašiča, tega pa niso storili bodisi iz komoditete, bodisi iz brezbriznosti. »Kranjsko deželno mesto za dobavo klavne živine« se čuti dolžno opozoriti vsakogar, da se posluži prilike, ki se mu nudi in si sam spita prašiča, da bo pokrtil svojo potrebo po masti. Kmetovalci pa naj v največji meri rede prašiče tudi za trg. Vojaška zahteva po prašičih bo velika in bo vbodoče še večja, zato ne bo mogoče oddati v prihodnje toliko prašičev za civilni konsum kot dosedaj. Pri oddaji prašičev za civilni konsum se bo oziralo le na take osebe in kraje, ki bodo dokazali, da si v resnici niso mogli sami zrediti prašičev. S pitanjem prašičev so prav za prav združeni le majhni stroški. Postavi se za rejo lahko utica na kakem dvorišču, v hlevu ali drvarnici, da služi za svinjak. S krmo je sicer težavnejša reč, vendar se z dobro voljo da tudi krmo dobiti. Kuhinjski odpadki, olupki in pomije, žitno pleve, ki se dobe na kmetih, zelenjava, katere bo tudi dobiti v zadostni meri, je dobra krma za prašiče. Ljudje v bližini mest dobe tudi lahko krmo, razen tiste, ki pride iz kuhinj, po bližnjih njivah, seveda z dovoljenjem lastnikov, s tem da porujejo plevel in osat. Potrgajo pa tudi lahko lapuh ob potokih, ker vse to je dobra prašičja krma. Kjer so klavnice, zlasti vojaške, dobi se kri, ki je dobra prašičja krma, zlasti pa bi bilo porabiti tudi pomije iz vojaških kuhinj in gostilen. Pri Deželnem mestu za krmila v Ljubljani se dobe otrobi, oljnate tropine in še druga krmila, če se kdo potruži zanje. Pri tem pa je pomisliti tudi, da je prašičereja v sedanjih časih prav dobičkanosna stvar. Spitan prašič stane 800 do 1000 K. Do Božiča se da torej prirediti pri enem prašiču kakih 800 K. Da pa si bodo zainteresenti lahko preskrbeli mlade prašiče za pitanje, izvede »Kranjsko deželno mesto« obširno, vso deželo Kranjsko obsegajočo akcijo v ta namen, da preskrbi vsakomur prašiče za plemo oziroma lahko vsakdo obrne na krajevno priroma pitanje. Stvar je urejena tako, da stojnega zaupnika »Kranjskega deželnega mesta« ter mu naroči, koliko in kakšnih prašičev za rejo oziroma za plemo bi želel. Po celi deželi so nastavljeni posebni

zaupniki »Kranjskega deželne mesta«, ki imajo opravka s prometom s prašiči ter je vsakemu zaupniku dodeljenih nekaj občin. Kdo je zaupnik za dotično občino, kjer naročnik stanuje, izve vsakdo pri svojem občinskem uradu. Ljubljancje in najbližja ljudbljanska okolica pa naj se obrača glede prašičev za rejo in plem naravnost na centralo »Kranjskega deželne mesta«, Turjaški trg št. 1. Vse podrobnosti, to je cene itd. izvedo se pri zaupnikih oziroma pri centrali »Kranjskega deželne mesta« v Ljubljani. »Kranjsko deželno mesto« je pripravljeno dati tudi ostala podrobna in strokovna pojasnila. Mladi plemenski prašiči žlahtne pasme 10 do 12 tednov stari težki do 15 kg se bodo oddajali po 9 K kg žive teže, mladi plemenski prašiči mešane pasme od 10 do 12 tednov stari težki do 15 kg po 8 K kg žive teže, mladi plemenski prašiči vseh pasem brez razlike težki 15 do 20 kg po 6 K kg žive teže, mladi plemenski prašiči vseh pasem brez razlike v teži 25 do 40 kg pa po 5.50 K kg žive teže. Te cene se razumejo brez drugih eventualnih stroškov, ki bi še pri prodaji nastali. — Podpisano »Kranjsko deželno mesto za dobavo klavne živine« pa pozivlja tudi predvsem kmetijske organizacije, da ljudi pouče in nagovarjajo k reji prašičev tudi v krajih, kjer dosedaj prašičereja ni bila preveč razširjena.

Kranjsko deželno mesto za dobavo klavne živine v Ljubljani.

Svetovna vojna.

Svetovna vojna se pomika le počasi proti koncu. Nobenih posebno odločilnih akcij ne navajajo vojna poročila; vztrajno preveva vesoljni svet tista napetost glede na vršče se svetovno vojno in glede na nove komplikacije, ki utegnejo potegniti v vojni metež še druge države, zlasti Zedinjene države, Mehiko, Kitajsko in Japonsko. In že preden bo mesec dni, se utegne odigrati zadnji akt velike drame, kateremu mora iz gospodarskopoliških razlogov slediti konec, efekt cele igre.

Na italijanskem bojišču se razvijajo presledkoma prav ljuti topovski boji in boji z minami. Pri Gorici so avstrijske postojanke še vedno oddaljene od mesta le nekaj nad en kilometer. Zadnje dni so pričeli Avstrijci z bobnajočim ognjem. Velikanska deseta soška bitka se utegne razviti vsak trenutek.

Tudi na Tirolskem oddelku italijanskega bojišča so bili boji. Italijani so hoteli prodreti črto čez Flajmsko, a so bili zavrtnjeni ob večjih napadih.

Tri dni so Rusi v silnih protisunkih zaman poskušali zopet zavzeti med Uzom in Csobanyosom iztrgano jim pokrajino, zlasti obmejni greben Magyaros. Gališki in ogrski domobranci ter nemški bataljoni so bili zavzeli to 4 km široko višinsko pozicijo ter so tam izdatno popravili svojo fronto. Napad je bil že delj časa pripravljen, ker je ta pozicija nudila prav ugoden razgled. Artiljerijska in minska priprava sta bili tako intenzivni, da so mogli napadalci v hitrem sunku brez večjih izgub vreči sovražnika iz njegovih jarkov. Najprej so zavzele avstro-ogrske enote višino Magyaros, nato so jih oddelki nekega nemškega polka ojačili ter zasedli z njimi skupaj ves obmejni greben. Še isti dan se je ponesrečil ruski sunek in 9. marca zjutraj juriš več ruskih bataljonov. Tudi dne 10. t. m. je skušal sovražnik popraviti svoj poraz, pri katerem je bil izgubil nad 1000 vjetih, 17 streljnih pušk, 115 zabojev artiljerijske municije in 250.000 patron. To pot je prišel v točo infanterijskega ognja ter je imel izredno velike izgube.

Na ostali ruskorumunski fronti ni bilo znamenitejših bojev.

Na macedonskem bojišču so bili običajni boji ob Doiranskem jezeru in pred Bitoljem, ki so pa le bolj obrambnega in vznemirjalnega značaja, dasi so tuptam precej ljuti. Aeroplani so obiskali Valono, kjer imajo Italijani svoje oporišče in so zanetili več požarov.

Turki so se morali v Aziji umakniti premoči, in sicer Rusom in Angležem.

Angleške čete so v nedeljo zasedle Bagdad nekdanjo prestolnico mohamedanskih kalifov, pozorišče večnolepih pravljic »Tisoč in ene noči«, »vrt pravičnosti« muslimanskega sveta. Slavni nekdanji dnevi Bagdada so minuli, toda tudi danes je mesto še velikega pomena kot glavno kupčijsko posredovališče med Indijo, Perzijo in Arabijo. Mesto šteje nad 150.000 prebivalcev, je imelo v miru veliko garnizijo in ima stare utrdbe. Ustanovljeno je bilo leta 762.

Železnica (2100 km) Carigrad - Bagdad je obetala mestu lepo bodočnost, a še ni dograjena. O zavzetju Bagdada piše »Kölnische Zeitung«: Pomena uspeha se ne sme podcenjevati, to bi bila napaka, obenem pa si je treba zapomniti, da leži ta pomen v prvi vrsti na političnem in ne na vojaškem polju. Turki niso izpostavili svoje armade nevarnosti, da bi bila z več strani objeta in prisiljena k bitki, katere izid bi bil mogel biti pri sovražnikovi premoči samo poraz. Da so obenem umaknili svoje čete iz zavzetih pokrajin južne Perzije, je posledica razmer, ne pa posledica ruskega pritiska.

Koncem februarja so Angleži osvojili Kut-el-Amaro, sedaj so zavzeli Bagdad. Perzija pa je brez vsakršne moči. Listi poročajo celo, da se pogajata ruski in angleški zastopnik s perzijsko vlado o delitvi Perzije. Na tem bojišču bo sigurno zveza osrednjih držav ob primernem času pričela s primernimi obrambnimi akcijami.

Na francoskem bojišču se vrše veliki boji, ki pa še niso dospeli do vrhunca. Na mestu, kjer so se Nemci umaknili, so morali Francozi premakniti svoje čete, kar jim daje silno mnogo opravka.

Zlasti na tej fronti so se vršili letalski boji. Nemci so sestrelili 17 sovražnih letal in dva pritrjena zrakoplova.

Vobče pričakujejo, da se prične na tej velikanski in pripravljeni bojni črti boj za življenje in smrt prav v kratkem.

Podmorska vojna se nadaljuje. Uspeh je precejšen. Sodi se, da je zmanjšala ta vojna uvoz v dežele sporazuma vsaj za eno tretjino, zato pa tudi postaja zlasti pomanjkanje živil v Italiji, Franciji in Angliji vedno večje. Uspeh prihaja do konca efekta polagoma, kar spričuje tudi naraščanje cen za najraznovrstnejše potrebščine.

Vojna zagonetka je torej postala silno zapletena in vsi pričakujemo nje rešitev z najboljšo nado nestrpno.

Domači prepoved.

Deželni poslanec g. Engelbert Gangl je premeščen iz Idrije na srednješolski pripravljalni razred na Proseku pri Trstu.

Selilni termin v Ljubljani. V Ljubljani hišni posestniki prav pridno draže in odpovedujejo stanovanja. Praznih stanovanj ni, zato se stranke ne morejo seliti. Selilni rok je bil zaradi tega podaljšan od 8. februarja do 8. aprila.

Minister za prehrano o najnovjših aprovizacijskih načrtih. V razgovoru z nekim dunajskim časnikarjem se je izjavil minister gm. Höfer o aktualnih aprovizacijskih vprašanjih tako-le: Vlada stremi za tem, da da prebivalstvu na razpolago do-

volj živeža, predvsem hoče ubožnejšim slojem omogočiti uživanje mesa in drugih nekontigentiranih živil po mnogo nizkih cenah. Predvsem gre za zadostno preskrbo prebivalstva z mesom. Imamo dovolj mlade živine, ki jo bomo klali pod uradnim nadzorstvom in razpečavali tako, da si bo mogel vsakdo privoščiti potreben košček mesa. Tisti, ki mesa dosedaj niso mogli kupovati, je bodo dobivali po znižani ceni. Plačali bodo eno tretjino, vlada pa bo iz svojega plačala dve tretjini. S tem, da bomo klali mnogo mlade živine, bomo prihranili mnogo krmil, žita in spremenili lahko precej travnikov v njive. Tudi bomo porabili kosti za izdelovanje lima, maščobe in umetnih gnojil. Uvedli bomo nakaznice na meso, ker hočemo doseči enakomernost. Bogatin naj v bodoče ne je več mesa kakor je potrebno. Poleg mesa namerava vlada deliti med ubožnejše prebivalstvo po znažanih cenah tudi sir, jajca in sočivje. Organizirala se bo tudi uporaba kuhinjskih odpadkov. Kako se bo to zgodilo, pa še ni določeno.

Podraženje krompirja. Urad za prehrano je zvišal cene krompirju, in sicer na 15 kron za 100 kilogramov. Obenem so določene tudi cene za krompir, ki se bo letos pridelal. Temeljna cena bo znašala tudi 15 K za 100 kg, a samo za tiste posestnike, ki so oddaljeni od postaje več kakor 10 kilometrov. Za tiste posestnike, ki so oddaljeni od postaje 10 do 20 km, bo dovoljeno pri vsakih 100 kg krompirja pribiti eno krono za prevoz, pri tistih posestnikih, ki so oddaljeni več kakor 20 km od postaje, bo dovoljeno pribiti 2 K pri 100 kg. Novi krompir bo torej veljal 16 do 17 K. Ta prevozni dobiček bo dovoljeno pobirati od 10. avgusta 1917.

Pomanjkanje oblek. Glasom naznanil vojnega in delavskega ministrstva se je pripraviti na to, da nastanejo velike težave za obleke. Blaga že v kratkem ne bo več dobiti. Ministrstvo zahteva ustanovitev posebnih zavodov za popraviljanje starih oblek.

V prehranjevalni svet sta bila pozvana sodruga Valentin Pittoni iz Trsta in Vincenc Muchitsch v Gradcu. — Na Kranjskem sta imenovana v prehranjevalni svet kanonik in deželni odbornik dr. E. Lampe v Ljubljani ter veleposestnik Gabrijel Jelovšek na Vrhniki.

Klanje goveje živine doma je na Kranjskem prepovedano od dne 4. marca do preklica.

Sleparije štajerskega kulturnega nadzornika. Aretiranje štajerskega kulturnega nadzornika in njegovega tovariša je zbudilo na Štajerskem toliko več senzacije, ker ljudje nimajo nič preveč jesti. Zdi se, da je moral ta deželni kulturni nadzornik s posebno rafiniranostjo slepariti, ker še c. kr. namestništvo natančno ne ve, pri čem je. C. kr. namestništvo je namreč dne 27. februarja t. l. objavilo v graški »Tagespošti« pojasnilo o kupčijah z rižem, ki jih je delal deželni kulturni nadzornik ter med drugim v tem pojasnilu trdilo, da je dobila občina Rottenmann v času od aprila 1915. do septembra 1916. od deželnega kulturnega nadzorstva 4300 kilogramov riža. Na to pojasnilo c. kr. namestništva je mestni urad v Rottenmannu izjavil, da je v zgoraj označenem času poslalo deželno kulturno nadzorstvo vsega skupaj 205 kg riža na bolnico v Rottenmann. Kam je dal torej vrli deželni kulturni nadzornik 4095 kg riža?

Koncentracija avstrijske industrije. Trgovinski minister dr. Urban je povabil minuli teden tri največje industrijske zveze in zastopnike strokovne komisije na posvetovanje, da jim sporoči načrt glede koncentracije idustrijskih obratov. Koncentracija bi olajšala preskrbo s premo-

gom in varčevanje z delovnimi močmi. Zastopniki industrijskih skupin so se izrekli proti koncentraciji, češ, da so razmere pri nas drugačne nego v Nemčiji. Če se kaj ukrene, potem se treba ozirati na želje posameznih industrijskih panog. Kot zastopniki strokovne komisije so bili navzoči sodrugi Domes, Hanuš, Hueber in Seitz. Izjavili so, da delavstvo ne ugovarja koncentraciji obratov. Trenutna ali nasilna koncentracija pa ne obeta nič prida. Koncentracija se ne sme izvršiti brez načrta, ne da bi izrekle dotične organizacije industrijev in delavstva svoje mnenje. Minister je sicer omenjal, da bi dobivali delavci, ki bi bili pri tem ob delo, odškodnine in podpore. Kakšne so pa te podpore in odškodnine, vemo iz izkušnje. Delavci niso berači in uživalci miloščin, delavci hočejo delati in zaslužiti. Ustvariti se mora tudi jamstvo, da se mezde in delovne razmere ne poslabšajo, dalje, da dobe delavci, ki se morajo seliti, primerna stanovanja in preskrbo z živili. Za družine, ki se z delavcem ne morejo preseliti, pa se mora ugotoviti pravica do preskrbnine. V Nemčiji imajo v vojnem gospodarstvu velik vpliv organizacije industrijskih delavcev, a pri nas ne. Izvedba načrta je torej mogoča le, če se upoštevajo mnenja prizadetih organizacij.

Češki savez in Jugoslovanski klub sta imela skupno sejo, na kateri sta ugotovila skupen program. Protivita se zahtevam nemške narodne zveze glede zahtev po notranjih reformah potom oktobra. Pri preskrbi prebivalstva in socialni politiki je potrebno sodelovanje državnega zbora, ni pa umestno, da bi se izvršile velike notranje reforme brez parlamenta, ker bi to le pospeševalo notranje prepire.

Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb v sodnem okraju Idrija priredi za preteklo poslovno leto 1916 svoj občni zbor dne 25. marca t. l. ob 9. dopoldne pri c. kr. okrajnem sodišču (sodna dvorana št. VI.). Dnevni red obsega poleg poročil društvenih funkcionarjev, volitev 11 odbornikov in 5 namestnikov za dobo treh let.

Sodrug Anton Schrammel umrl. Pokojni sodrug je bil star šele 63 let. Po svojem poklicu je bil strugar; doma je bil na Dunaju. Ko je postal pomočnik, se je takoj vpisal v izobraževalno društvo in porabil ves prosti čas za svojo izobrazbo. Najprej je postal tajnik društva, pozneje urednik strokovnega lista, leta 1891. pa urednik lista »Gleichheit« v Dun. Novem mestu in potem lista »Volksrecht«, ki je izhajal v Ustju na Češkem. Do zadnjega je bil tajnik organizacije delavcev kemiške stroke in dve sesiji tudi državni poslanec. V državnem zboru je nastopal zlasti proti podraževanju živil. Znamenit je bil tudi njegov govor proti razpustu železničarske organizacije, ko je zlasti okrcal dr. J. Kreka. Pokojnik naj služi kot vzor vsem delavcem, ki streme po samoizobrazbi, tej najpotrebnejši stvari za vsakogar.

Oton pl. Detela umrl. Pokojni Detela je bil po političnem prepričanju klerikalec. v Kranjski je imel precej velik političen vpliv. Deželni poslanec je bil izvoljen prvič leta 1877., deželni odbornik je postal leta 1883. in leta 1891. deželni glavar kranjski ter je glavaril 17 let. Leta 1908. je odstopil ter je postal član Gosposke zbornice. Umrl je na gradiču pri Skofji Loki 78 let star. Detela je bil jako konservativen mož.

Dr. Mile Starčević umrl. V Zagrebu je umrl dne 10. t. m. hrvatski deželni poslanec dr. Mile Starčević star 56 let. Pokojnik je bil nečak dr. Ante Starčevića in voditelj Starčevićeve stranke.

Izredna Dunajska tvrdka »Handels Aktiengesellschaft«, ki se bavi z velepro-

dajo modnega blaga je sklenila razdeliti polovico letošnjega dobička, t. j. 400.000, med uradnike in nastavljenke tvrdke. Najmanjša podpora, ki jo prejmejo praktikanti in dečki, znaša 400 K. Podporo dobijo tudi vsi delavci te tvrdke, ki se nahajajo pri vojaki.

Rodbinska žalogra. Brazilski konzul na Dunaju Karel Jaeger je do lanskega leta prav zadovoljno živel s svojo ženo Emo. Lani jima je umrl 7 let star otrok. Ko je konzul dobil poziv, naj se vrne v Brazilijo, ni hotela žena iti z njim, nego je sklenila, da si konča življenje, da bi vsaj v grobu bila združena s svojim otrokom. Ko je konzul prišel v soboto zvečer domov, je našel svojo ženo brezvestno v postelji. Gospa se je bila ustrelila z revolverjem svojega brata. Ko je konzul zagledal svojo ženo, ležečo v krvi, je pograbil revolver in se ustrelil v glavo. Bil je na mestu mrtev. Ta strel je gospo Jaeger vzbudil iz brezvestnosti. Zmogla je še toliko moči, da je šla klicat soseda na pomoč. Tam so jo zadržali in poklicali zdravnika, ki je dal težko ranjeno gospo odpraviti v bolnišnico.

Porodi v Gradcu. Uradni izkaz o porodih Gradcu v januarju 1917. poroča, da je bilo rojenih v tem času 276 živih in 27 mrtvih otrok. Torej osem odstotkov mrtvih. Med živimi otroci je 125 zakon- skih in 151 nezakon- skih; torej 54 odstotkov nezakon- skih. Med živorojenimi je bilo 137 dečkov in 139 deklic, torej kakor že večkrat, več deklic kakor dečkov.

Preskrbnina za svoje vpoklicanih znaša do konca februarja letos nad tri milijarde kron. Če se bo res zvišala preskrbnina za 20 odstotkov, bo novi izdat- tek znašal nad 300 milijonov na leto.

Za pol milijona kron olja zaplenjenega. V Zagrebu so razni trgovci skrivali olje pri špediterjih in po raznih skladiščih. Sedaj je iztaknila policija 105 sodov s 25.000 litri francoskega namiznega olja, vrednega nad 420.000 kron in ga zaplenila.

Aretacije na Sedmograškem. Ogrski listi javljajo, da je bilo na Sedmograškem zdaj aretiranih nad tisoč oseb, ki so povodom navala Rumunov storili kaznjiva dejanja. 600 teh oseb je zaplenjeno premoženje.

Založba delavskih koledarjev ima v zalogi še nekaj žepnih in Rudarskih koledarjev. Ker je vsebina koledarja jako zanimiva, priporočamo vsem sodrugom, ki koledarja še nimajo, da ga takoj naroče pri Založbi delavskih koledarjev, Še- lemburgova ulica 6./I., Ljubljana. Cena 1 K 20 vin., po pošti 10 vin. več.

Krivdo, da bi pustili hirati otroka ali drugega trpina, noče nihče prevzeti na svojo pest. Slabotne, shujšane in bolne otroke okrepi takoj Fellerjevo pristno riblje olje, kajti ono jih ojači in napravi odporne proti boleznim. Malokrvni, žlezasti otroci in odrastli ga radi uživajo, ker je popolnoma brez okusa in duha. Doječe matere imajo po zavžitju tega olja veliko mleka za dojenčke in postanejo krepke. Čisto in res pristno olje najboljše kakovosti imajo po izjavi več zdravnikov prednost pred vsemi mešanici in emulzijami, ker vsebuje več učinkujočih tvarin. Cene pred vojno. 2 steklenici za 5 K poštine prosto razpošilja E. V. Feller, dvorni lekarnar v Stubici, Elzatr g 334.

Svetovni pregled.

Socialistični kongres dežel sporazuma, ki so ga nameravali sklicati Francozi, je odgođen, ker so nastopile nove ovire, do nedoločenega termina.

Umrl je grof Ferdinand Zeppelin. V Charlottenburgu pri Berlinu je umrl dne 8. marca grof Zeppelin v 79. letu starosti za pljučnico. Grof Zeppelin je znan za-

radi konstrukcije vodljivih zrakoplovov, ki jih imenujejo navadno Zeppeline. Skoro deset let je preskušaval in študiral, kako bi se dalo voditi zrakoplove, dokler je končno leta 1900. prvič napravil večji poskus. Zeppelini imajo obliko trebušate smotke in so dolgi do sto metrov in še več. Ogrodje je večinoma iz aluminija, notranjost pa je deljena na celice. Razen tega ima zrakoplov motovila, ki jih gonijo motorji, in krmila. Spodaj pa so pripeti čolni za ljudi in druge potrebščine. V zrakoplovu se vozi lahko dvajset do trideset ljudi, čim večji je zrakoplov. V sedanji vojni so Zeppelinovci za Nemčijo velikega pomena, ker so v vojne svrhe najbolj porabni zrakoplovi.

Lakota na Grškem. Preko Dunaja poročajo: Na Grškem vladajo vsled ententine blokade strahovite razmere. V Prevezi, Janini in drugod je umrlo mnogo ljudi vsled lakote. V Pireju so priredili delavci demonstracije proti ententi. Ententni diplomati sami so se čutili primorane razdeljevati kruh med atensko prebivalstvo. Kakor pravi neka berolinska informacija, ententa navzlic vsem prošnjam grške vlade ne mara preklicati blokade. Zdi se, da hoče ententa na ta način vzbuditi odpor proti kralju ter ga odstraniti.

Nemiri vsled lakote na Ruskem. Glasom poročila štokholmskega dopisnika »Vossische Ztg.« znaša število pri izgredi zaradi lakote ubitih in ranjenih 300 do 400 oseb. Krvavi dogodki, ki so se godili od prejšnjega podeljka do srede, niso po svoji strahotnosti zaostajali za revolucijskimi dnevi leta 1905. Značilno je, da se je pri dvadnevni revoluciji zaradi lakote iz tisočglave množice slišal klic po miru vsaj tolikrat, kakor klic po kruhu. V petrograjskih političnih krogih vlada strah, da je nastala revolta samo nezna- na predigra resnejših nemirov, ki se bodo razširili tudi po nič manj stradajočih provincah.

Nemiri v Rusiji se nadaljujejo že več tednov. Ob teh nemirih so porušili v Petrogradu tudi veliki železniški most čez reko Nevo.

Zakonita uvedba splošne abstinence na Ruskem. Špecialni odsek državnega sveta je odobril v dumi že sklenjeni zakon o definitivni uvedbi abstinence na Ruskem. Istočasno je sklenil odsek izdelati v ta namen številne posebne naredbe. Poroča se, da je večina tovarn za alkohol že preurejena za druge industrije, zlasti za izdelovanje sladkorja.

Vojni dobički na Angleškem. Tudi na Angleškem so pametni ljudje, ki se jim zdi vojna grozna. Pa prav tako so tam tudi ljudje, katerim traja konjunktura še premalo časa in jim še ni prinesla dovolj dobička. Znan list »Economist« nam pove s svojo majhno statistiko, kje so oni ljudje. List navaja 982 angleških industrijskih družb ter navaja njih dobičke, ki so znašali 62:23 milijonov funtov leta 1915, leta 1916 pa je narasel dobiček na 86:59 milijonov funtov (to je nad dve in pol milijardi kron). In ob takih ogromnih dobičkih naj bi vojna nehala s »predčasnim« mirom?

Zarota proti angleškima ministroma. Dne 10. marca je bila izrečena sodba o procesu zaradi zarote proti ministrskemu predsedniku Lloyd Georgeu in proti ministru Hendersonu. Zarotniki so nameravali ta dva umoriti. Obsojeni so bili: gospa Wheeldon na 10 let, Alfred Massu na 7 let, Winie Massu na 5 let. Havriet Wheeldon je bila oproščena.

Ameriški kongres sklican na 18. marca. »Frkft. Ztg.« prinaša poročilo »Agence Havas« iz Washingtona, glasom kate- rega je Wilson podpisal dekret glede skli- canja kongresa na dan 18. marca k iz-

redni sesiji. Wilson je naročil mornariškemu ministru, da naj da oborožiti ladje. Vse ministristvo je predsednika pri tem podpiralo.

V Mehiki je bil zopet izvoljen predsednikom republike dosedanji predsednik Carranza.

Pri utrujenju so vse mišice posebno občutljive za prehlajenje, iz česar se poraja mnogo bolečin in težkoč. Te se lahko odstrani z vteranjem z Fellerjevimi bolečinne hladečim rastlinskim fluidom z znamko Elzafluid. Kdor naporno dela, naj bi imel za to Fellerjev Elzafluid vedno v hiši, da se ga lahko takoj posluži, ko se začne bolečine. Še bolj priporočljivo pa je tudi v zdravih dnevih po vsakem delu celo telo vterati z Elzafluidom, ker to krepi mišice in odpravi občutek utrujenja. Elzafluid dobro služi tudi za odpravo bolečin v udih vsled ranitve itd. Cene pred vojno. 12 steklenic pošlje kamorkoli franco za samo 6 K lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatr trg 334, Hrvaško. Tudi Fellerjeve voljno odvajajoče rabarbarske kroglice z znamko Elzakroglice, 6 škatlic franko 4 K 40 vin, lahko obenem naročite. Te pristne Elzakroglice so dolgoletno staropreizkušeno, izvrst. odvajilo, ki krepi želodec, vzbuja tek, ki ga radi jemljejo otroci kot odrasli. Onim našim bralcem, ki jih mučijo kurja očesa, priporočamo Fellerjev turistovski obliž z znamko Elza po 1 in 2 K. (ff)

Za boleče ude je obdrnjenje s Fellerjevimi, bolečinne odpravljajočim rastlinskim esencijskim fluidom z zn. »Elsa-fluid« prav

blagodejno. Oživljuje fluid pospešuje krvno cirkulacijo in živahneje tekoča kri prinaša zopet toploto, blagostanje in gibčnost v boleče ude. To lastnost »Elsa-fluida« povdarja mnogo zdravnikov hvaležno in pač nobeno drugo sredstvo za obdrnjenje ni tako izborno pri bolečinne odpravljajočih masažah, kakor to. Pri temu je to izborno domače sredstvo tudi najcenejše, ker stane mala steklenica samo 42 vinarjev. Po pošti se seveda ne more manj nego 12 steklenic razpošiljati in te stanejo franko povsod poslano samo 6 kron, 48 steklenic pa 20 kron. Naroči se naj jih edino pristne pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg št. 334 (Hrvaško). Kdor trpi na reumatizmu, išias ali gihtu, ima večinoma tudi z odvajanjem težave. Opozarja se tedaj na Fellerjeve, milo odvajajoče Rhabarbara-kroglice z zn. »Elsa«-kroglice, ki se jih zamore obenem z »Elsa«-fluidom naročiti. Cene pred vojno. 6 škatlic stane franko samo 4 K 40 h in svetujemo, da se naj ima oba domača sredstva vedno pri roki. Fellerjev pravi Mentholni črtnik z zn. »Elsa«, ki se prijetno rabi zoper migreno, zamore se za 1 krono pošiljati dodati.

Po zaključku lista.

Prevrat v Rusiji. V Petrogradu se je v četrtek teden 12 članov dume polastilo vlade. Vse ministre je nova vlada zaprla. Vojaštvo v Petrogradu se je pridružilo novi vladi, ki je napravila v treh dneh zopet red.

Izdajatelj Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik Viktor Zore.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Franciškanska ulica št. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košemina Peter splošno zdravljenje	1/21—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Franc Minar kirurg in spl. zdr.	1/21.—1/23		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglastnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznico. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Podplati

se ohranijo, če se na nove ali malo ponošene čevlje pritrdijo nabitki iz usnja.

Za en par z žeblički cena

za otroke	za dame in dečke	za gospode
26—35	36—42	40—46
K 1-20	K 1-50	K 1-80

Dobe se v zalogi čevljev „PEKO“
Peter Kozina & Ko., Ljubljana,
Breg, nasproti Sv. Jakoba mostu.

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V poslopu Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Za člane:
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvzemši člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Božidar Kisel, Trebnje	od 8. do 11. dop.	Sodni okraj Višnja gora

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznico. S pritožbami se je obračati na načelnika blagajne.

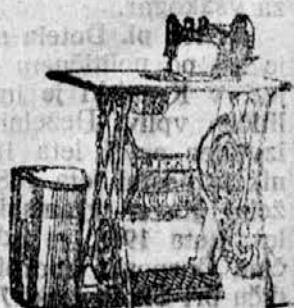
Načelstvo.

Ivan Jax in sin,

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.
Ceniki se dobe za-
stoj in franko.